

Kinderdagverblijf Pommetje
Protocol Meldcode
huiselijk geweld/ kindermishandeling

Door: Leontien van der Werf
Datum: 7-4-2022

Inhoud:

Inleiding.....3

Huishoudelijk geweld en Kindermishandeling.....5

Stappenplan Meldcode.....8

Bijlage afwegingskader.....10

Bijlage Signalenlijsten 0-4 jaar en 4-12 jaar.....11

Bijlage Aandachtspunten gesprek met ouders.....17

Bijlage Formulier vermoedens kindermishandeling.....20

Bijlage Plan van Aanpak.....21

Bijlage Balnsmodel.....23

Bijlage Flyer Meldcode.....24

Bijlage Sociale Kaart.....25

Inleiding:

In de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is vastgelegd dat elke organisatie die werkt met kinderen (0-13 jaar bij Pommetje) en volwassenen moet werken met een meldcode. In zo'n meldcode staat wie wanneer welke stappen zet bij een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld. De wet geldt voor de sectoren gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang (0-13 jaar), maatschappelijke ondersteuning, jeugdzorg en justitie.

Per 2019 is gebruik van een afwegingskader verplicht.

In de loop van de tijd hebben wij bij Pommetje een onderliggend formulier aangemaakt "formulier vermoedens kindermishandeling". Hierop beschrijven wij wat we zien, voelen, horen en welke acties wij daarop gaan of zullen of hebben ondernemen.

Daarnaast hebben wij medewerkers aangesteld die de ontwikkelingen bij zullen houden wat betreft de meldcode. Eline, Lois, en Tanja zijn samen met Leontien verantwoordelijk voor de einduitvoering. In 2022 willen we op elke locatie minstens 1 leidster te hebben die hiervoor geschoold is. Het is de taak van deze mensen om alle collega's op de hoogte te houden van de wijzigingen in de procedure. Het is de verantwoordelijkheid van de mentoren om wat te doen met de signalen die hun kinderen afgeven of met de signalen die zij van collega's krijgen over de kinderen. De mentor staat hier niet alleen in. Zij kan advies vragen aan collega's of het hele team. Samen stellen we dan te nemen stappen op. Achter elke stap staat wie er in principe verantwoordelijk is voor welke stap.

Wat is huiselijk geweld?

Lichamelijk, geestelijk of seksueel geweld of bedreiging daarvan, door iemand uit de huiselijke kring.

Welke vormen van huiselijk geweld kun je onderscheiden?

- (ex-)partner geweld
- Kinderbijskijken
- Ouderenmishandeling
- Eergerelateerd geweld (huwelijksdwang, achterlating, eerwraak en meisjes besnijdenis)

Omdat Pommetje werkt met kinderen van 0-13 jaar spitsen wij deze meldcode op deze leeftijdscategorie.

Wat is kindermishandeling?

Elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de cliënt en/of wettelijk vertegenwoordiger of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt

berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel.

We starten bij stap 0. Officieel bestaat deze niet, maar je hoort, ziet of ruikt wat. Je vinger erop leggen is lastig dus je gooit het eens "in de groep". Gelijk ga je de signalen noteren in het formulier vermoeden kindermishandeling (bijlage 1) wat we bij Pommetje ontwikkelt hebben. Ook pakken we de signalenlijst (bijlage 2) erbij om te kijken wat we zien. Dan zitten we dus al gelijk in stap 2.

Stap 0 is dus eigenlijk een willekeurige collega van het team of iemand die invalt, die een onderbuik gevoel krijgt en dit bespreekbaar maakt met de collega's of leidinggevende.

Welke vormen van kindermishandeling kun je onderscheiden?

- **Lichamelijke mishandeling;** (expres) toebrengen van lichamelijk letsel!!! kind of de wettelijke vertegenwoordiger verwonden het kind of staan toe dat het kind verwond wordt. (anders dan ten gevolge van een ongeluk).
Voorbeelden van lichamelijke mishandeling:
  1. Slaan, schoppen, stompen, opzettelijk laten vallen, verbranden, vergiften, verstikken.
  2. Meisjesbesnijdenis (een ingreep aan de uitwendige geslachtsorganen van meisjes). De Nederlandse overheid heeft alle vormen van meisjesbesnijdenis strafrechtelijk verboden.
  3. Shaken baby syndroom: verzameling van signalen en symptomen die het gevolg zijn van het heftig door elkaar schudden van een baby.
  4. Syndroom van munchausen bij proxy: een volwassene die bij een kind ziekteverschijnselen nabootst, verergert, veroorzaakt en/of verzint.
- **Lichamelijk verwaarlozing;** het kind onthouden wat het voor zijn lichamelijke gezondheid en ontwikkeling nodig heeft. De ouder of wettelijk vertegenwoordiger is niet in staat of bereid tot het verschaffen van de minimale zorg t.a.v. de lichamelijke behoefte.
Voorbeelden van lichamelijke verwaarlozing:
  1. Niet zorgen voor voldoende of geschikt eten.
  2. Niet zorgen voor schone, aan de weersomstandigheden aangepaste, passende kleding.
  3. Niet zorgen voor geschikt onderdak.
  4. Niet zorgen voor geschikte medische, tandheelkundige en geestelijke gezondheidszorg.
  5. Niet zorgen voor voldoende hygiëne.
  6. Niet zorgen voor voldoende toezicht.
- **Psychische mishandeling;** Het toebrengen van schade aan de emotionele- en /of persoonlijkheidsontwikkeling van het kind.
  1. het bedreigen of uitschelden van een kind als een systematisch patroon van kleineren en denigreren.
  2. Het kind tot zondebok maken
  3. Het belasten van een kind met een al te grote verantwoordelijkheid
  4. Eisen stellen waaraan een kind niet kan voldoen
  5. Het blootstellen van een kind aan extreem, onberekenbaar of ongepast gedrag.
  6. Het opsluiten of vastbinden van een kind als middel van straf of controle.

7. Het kind is getuige van geweld in het gezin.
- **Psychische verwaarlozing** : Het kind onthouden wat het voor zijn geestelijke gezondheid en ontwikkeling nodig heeft
Voorbeelden van psychische verwaarlozing:
    1. Niet zorgen voor voldoende aandacht, respect, genegenheid liefde en contact
    2. Niet zorgen voor voldoende ruimte voor toenemende autonomie (opleggen van regeltjes)
    3. Niet zorgen voor regelmatige schoolgang
  - **Seksueel misbruik**: Seksueel contact met een kind hebben of pogen te hebben, ter bevrediging van de seksuele gevoelens van de ouder/verzorger en/of uit geldelijk gewin.
Voorbeelden van seksueel misbruik:
    1. pornografisch material laten zien
    2. Penetratie door vingers, voorwerpen of penis
    3. Aanranding en uitbuiting of het toestaan hiervan waarbij genitaal contact plaatsvindt.
    4. Aanranding en uitbuiting of het toestaan hiervan waarbij geen genitaal contact plaatsvindt (ongepast kussen, strelen van borsten)
  - **Getuige zijn van huiselijk geweld**: regelmatig getuige zijn van geweld tussen de (stief)kind en/of wettelijke vertegenwoordiger.
Huiselijk geweld vindt plaats in de privesfeer. De relatie tussen slachtoffers en plegers staan central. De huiselijke kring bestaat uit (ex)partners, gezinsleden, familie leden en huisvrienden. Onderzoek heeft aangetoond dat kinderen ernstig beschadigd kunnen worden als ze regelmatig getuige (horen of zien) van huiselijk geweld zijn. Hun basisveiligheid is aangetast.
Voorbeelden van huiselijk geweld;
    1. Zien dat moeder wordt geslagen door vader.
    2. Horen dat moeder stiefvader uitscheldt en vernedert.
    3. Angst voelen voor terugkerend geweld.
    4. Ervaren dat een van de client en/of wettelijk vertegenwoordiger de andere ouder dagenlang negeert.

Nb: Het kind niet beschermen tegen mishandeling door de andere ouder, is ook mishandelen. Er is dan immers sprake van verwaarlozing. Vele soorten van mishandeling komen vaak naast elkaar voor.

[Wat zijn de signalen van kindermishandeling:](#)

Huiselijk geweld is niet meteen in 1 oogopslag te herkennen. Vaak zijn het indirecte signalen die een beeld geven wanneer een kind niet lekker in zijn vel zit. En soms duiden signalen niet op huiselijk geweld maar kunnen ook op een ander probleem wijzen. De context is belangrijk. Dat maakt herkennen moeilijk.

Voor een volledige signalenlijst zie bijlage 2. Let wel dat lijsten niet altijd volledig zijn. Ook andere signalen kunnen wijzen op vormen van huiselijk geweld. Bij het signaleren is het van belang dat er een gevoeligheid wordt ontwikkeld van situaties die afwijken van het normale.

Hoe vaak komt kindermishandeling voor:

Uit onderzoek van de Leidse Universiteit blijkt dat in 2010 120.000 kinderen tussen de 0 en 17 jaar slachtoffer waren van kindermishandeling. Dit betekent: 34 per 1000 kinderen of 3 kinderen per 100 kinderen of 1 kind per klas.

In bijna de helft van de gevallen is het kind slachtoffer van meerdere vormen van mishandeling. De meest voorkomende vorm van kindermishandeling is verwaarlozing, zowel emotionele en fysieke verwaarlozing.

Minsten 50 kinderen per jaar overlijden aan de gevolgen van mishandeling. Dat is 1 kind per week.

Ook zijn er meer dan 100.000 kinderen per jaar getuige van huiselijk geweld tussen (stief)ouders. Ongeveer 90% van de kinderen die opgroeien in een gewelddadig gezin zijn hier getuige van. Tussen de 30% en 40% van deze kinderen wordt bovendien zelf ook mishandeld. Kinderen die thuis getuige zijn geweest van geweld lopen ernstige psychische schade op. Van deze kinderen raakt 40% tot 60% getraumatiseerd.

Hoe ontstaat kindermishandeling:

Bij het ontstaan van huiselijk geweld en kindermishandeling veronderstelt men een verstoord evenwicht tussen draagkracht en draaglast. Op een bepaald moment wordt de draagkracht ernstig overschreven en kunnen er (opvoedings) problemen ontstaan. Men verliest de greep op het eigen functioneren en/of de greep op de opvoeding. Huiselijk geweld en kindermishandeling is daarvan 1 van de mogelijke uitkomsten.

Kindermishandeling heeft vaak te maken met deze 5 O-tjes:

O-nmacht- O-nkunde
O-nwil O-nwetendheid
O-nzekerheid

De bedoeling van de ouders/opvoeders kan goed zijn. Ze weten dan vaak niet goed hoe ze het allemaal moeten doen

stap 0: Je intuïtie en onderbuikgevoel (mentor of pm-er)

Wanneer onze intuïtie/onderbuik ons een naar gevoel geeft en wij het idee hebben dat er iets niet helemaal klopt begint fase 0. In fase 0 observeren we en bespreken we onze bedenkingen met collega's. Ook vullen we het formulier vermoedens kindermishandeling in (bijlage 1). Wanneer we samen het idee hebben dat er sprake kan zijn van kindermishandeling gaan we door naar stap 1.

Een Pm-er van de groep signaleert een onderbuikgevoel. Zij schrijft vast op wat ze voelt en bespreekt dit met een collega informeel. Voelt zij dit ook? Ziet zij wat jij ziet?

Stap 1 : In kaart brengen van signalen (mentor + betrek alvast je collega's erbij. Wat zien zij?)

Bij stap 1 schrijf je alleen feitelijk gedrag op:
Wat zie je? Wat hoor je? Wat ruik je?

Ook schrijf je de frequentie van het daadwerkelijke probleem op (hoe lang speelt het al en hoe vaak gebeurt het?)

de leeftijd van het kind, de gezinssamenstelling, woonsituatie etc.

Het is belangrijk dat je alles opschrijft wat je weet. Benoem feiten, feiten, feiten en nog eens feiten.

Observeer zo objectief mogelijk en kijk verder dan alleen wat het kind laat zien.

Wat kan de aanleiding zijn? Hoe is de interactie tussen ouder en kind? Wat is de achtergrond van de ouders?

Wat is het netwerk van de ouders, met wie gaan de ouders om? (sociale klasse) In wat voor omgeving groeit het kind op?

Al je ingewonnen informatie sla je op in een dossier.

Deel tijdens de overdrachten met de ouders wat je ziet en waar je je zorgen over maakt.

Durf door te vragen, dat is normaal en het hoort. Vraag of er een verklaring is en ga op zoek naar de O-tjes (zie kopje: Hoe ontstaat kindermishandeling) zie bijlage 2:

Aandachtspunten voor een gesprek met ouders. Maak hier maak je een samenvatting van en voeg je toe aan het dossier.

Dit doe je met hele team. Je legt het in de vergadering ook nog eens officieel ter overleg.

Is er (nog) geen collega met het certificaat code kindermishandeling dan betrek je de coach erbij of leidinggevende die dat wel heeft.

Stap 2: Overleggen met collega's of/en raadpleeg Veilig Thuis (mentor, team en functionaris kindermishandeling (elke locatie heeft een eigen functionaris (doel 2022) daarboven zit Leontien)

Wanneer je zo veel mogelijk informatie verzameld hebt ga je over naar stap 2.

In stap 2 licht je je collega's in over jou zorgen en geef je hun inzicht in het dossier.

Je bespreekt met je collega's wat de volgende stappen zijn en hoe je dat gaat aanpakken.

Win zo nodig informatie in bij bijv. jeugdzorg, het CB, maatschappelijk werk ect. Ook vraag je om advies bij veilig thuis (www.vooreenveiligthuis.nl, tel. nr. 0800-2000)

Alles wat je bespreek rapporteer je en voeg je toe aan het dossier. Ook bij stap 2 is het belangrijk dat je de ouders inlicht over jou handelingen. Vertel ouders met wie je contact hebt gehad, waar het over ging en wat de uitkomst was.

Het is nu officieel. Het dossier ligt klaar. Na overleg binnen het team wordt besloten of er contact wordt opgenomen met veilig thuis voor meer informatie of een advies.

Stap 3: Gesprek met de ouder(s) (mentor + leidinggevende/ functionaris kindermishandeling. Soms is dit moeilijk en dan mag je vragen voor back-up. Een extra collega of 1 van de eigenaren)

Wanneer er nog geen positieve verandering in de situatie is nodigen we de ouders uit voor een gesprek.

In dit gesprek delen we onze zorgen over het kind.

Het is belangrijk dat zo'n gesprek goed voorbereid wordt.

Dit doe je samen met je collega's. Ook bespreken we wie het gesprek gaat voeren met de ouders; de leidster alleen, de leidinggevende alleen of samen.

In de bijlage staan aandachtspunten waar we rekening mee moeten houden als we in gesprek gaan met ouders.

Een goed openingszin is: "Ik heb je uitgenodigd om mijn zorgen te delen". (daarna met de feiten komen)

Dit gesprek voert de mentor, evt met de leidinggevende erbij of aanwezig in het pand.

Stap 4: Wegen aard en ernst met behulp van afwegingskader en bij twijfel altijd contact Veilig Thuis (mentor en functionaris kindermishandeling)

Je weegt de signalen op basis van het afwegingskader. Je beantwoordt de twee vragen: is melden noodzakelijk? En vervolgens: is hulp bieden en/of organiseren voor de ouders en het kind/de kinderen ook mogelijk? Deze hoofdvragen moeten worden beantwoord door een aantal vragen over de situatie te beantwoorden (het afwegingskader staat als bijlage).

Het kan zijn dat je zorgen na het gesprek met ouders zijn verminderd of zijn weggenomen. Bijvoorbeeld omdat ouders aangeven dat zij zelfhulp hebben gezocht vanwege problemen in de opvoeding waar zij tegenaan lopen en het moeilijk vinden hiermee om te gaan. In zo'n geval kan besloten worden de meldcode te stoppen. Houd goed vinger aan de pols en biedt ondersteuning aan ouders door er te zijn voor de kinderen én met ouders mee te denken over de problemen in de opvoeding die zij tegenkomen. Hiervoor kunnen ook samenwerkingspartners worden benaderd (zie in bijlage *de sociale kaart*).

De mentor maakt de afweging uiteindelijk. Bij twijfel wordt altijd gebeld met veilig thuis. Via Veiligthuis krijg je formulieren die je moet invullen en moet verzenden. Zij leggen dit allemaal uit. Alles wordt in een dossier bij elkaar gehouden.

Stap 5: Beslissen (functionaris kindermishandeling)

Je maakt de beslissing of melden bij Veilig Thuis noodzakelijk is en/of dat hulpverlening kan worden georganiseerd. Deze beslissing leg je vast in het dossier van het kind/de kinderen.

Locaties en functionarissen:

Pommetje algemeen: Leontien van der Werf

Pommetje Beekbergen: Eline Hendriks

Pommetje de Horsten: Lois Burgmeyer en Tanja Windeveld

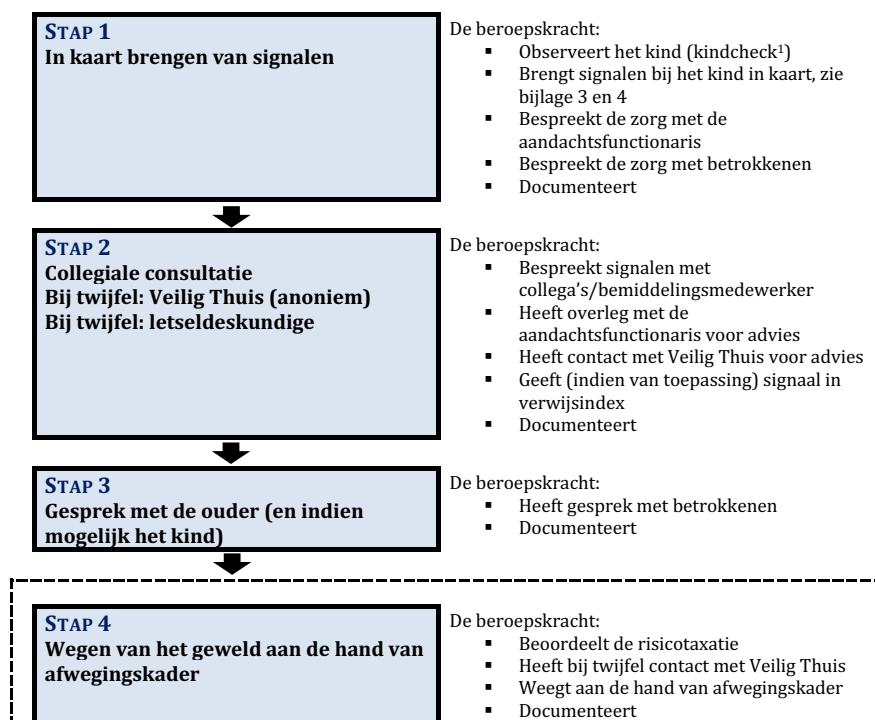
Pommetje Hei en Bos: Anita Stolte (gesloten per 24-6-2022)

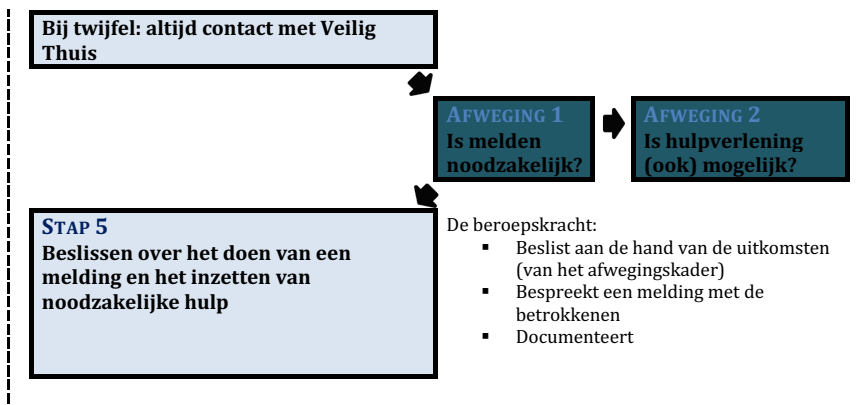
Pommetje t Indiaantje: Tineke Oolman, Judith Bellert, Lisa Horst

Pommetje de Blijde Weye: Rosie Borgonjen (in derde kwartaal 2022 cursus)

Alle leidsters tekenen bij hun contract voor geheimhouding. Dat geldt voor alle kind informatie, ouder informatie en informatie die de organisatie verstrekt. Ook in het kader van de meldcode hebben zij deze plicht. Binnen de locatie wordt gesproken met de naam van het kind, zodat we allemaal inzichtelijk hebben over wie het gaat. Wordt er gesproken met andere locaties dan gaat het over een casus en het kind (geen naam). Soms kom je er niet en helpt een scherpe blik van een "buitenstaander". Dan bespreken we een casus met elkaar met een fictieve naam.

Bijlage: Afwegingskader

*bron boink protocol kindermishandeling

Bijlage: Signalenlijst 0-4

Deze lijst geeft een overzicht van signalen van kindermishandeling bij kinderen in de leeftijd van 0 - 4 jaar. De signalenlijst is een hulpmiddel om een vermoeden van kindermishandeling te onderbouwen, niet om kindermishandeling te 'bewijzen'. Vrijwel alle genoemde signalen kunnen namelijk een andere oorzaak hebben.

Hoe meer van de genoemde signalen het kind uitzendt, hoe groter de kans dat er sprake is van kindermishandeling. Maar er zijn ook kinderen waaraan niet of nauwelijks valt op te merken dat ze worden mishandeld.

De signalen Lichamelijk welzijn

- blauwe plekken,
- brandwonden,
- botbreuken,
- snij-, krab- en bijtwonden
- groeiachterstand
- voedingsproblemen
- ernstige luierslag
- slecht onderhouden gebit
- kind stinkt,
- heeft regelmatig smerige kleren aan
- oververmoeid
- vaak ziek
- ziektes herstellen slecht
- kind is hongerig
- achterblijvende motoriek
- niet zindelijk op leeftijd dat het hoort

Gedrag van het kind

- weinig spontaan passief,
- lusteloos,
- weinig interesse in spel
- apathisch, toont geen gevoelens of pijn in zichzelf gekeerd,
- leeft in fantasiewereld
- labiel
- erg nerveus
- hyperactief
- negatief zelfbeeld,
- weinig zelfvertrouwen,
- faalangst
- negatief lichaamsbeeld
- agressief,
- vernielzucht

tegenover andere kinderen:

- agressief
- speelt weinig met andere kinderen
- wantrouwend
- niet geliefd bij andere kinderen

tegenover ouders:

- angstig,
- schrikachtig,
- waakzaam meegaand,
- volgbaar
- gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders

tegenover andere volwassenen:

- angst om uit te kleden
- angst voor lichamelijk onderzoek
- verstijft bij lichamelijk contact
- angstig,
- schrikachtig,
- waakzaam
- meegaand,
- volgbaar
- agressief
- overdreven afhankelijk
- wantrouwend
- vermijdt oogcontact

overig:

- plotselinge gedragsverandering
- gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
- taal- en spraakstoornissen

Gedrag van de ouder

- onverschillig over het welzijn van het kind
- laat zich regelmatig negatief uit over het kind
- troost het kind niet
- geeft aan het niet meer aan te kunnen
- is verslaafd
- is ernstig (psychisch) ziek
- kleedt het kind te warm of te koud aan
- zegt regelmatig afspraken af
- vergeet preventieve inenting
- houdt het kind vaak thuis van school
- heeft irreële verwachtingen van het kind
- zet het kind onder druk om te presteren

Gezinssituatie

- samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen, sociaal isolement, alleenstaande ouder
- partnermishandeling gezin verhuist regelmatig slechte algehele hygiëne

Signalen specifiek voor seksueel misbruik Lichamelijk welzijn

- verwondingen aan geslachtsorganen
- vaginale infecties en afscheiding jeuk bij vagina of anus
- pijn in bovenbenen
- pijn bij lopen of zitten
- problemen bij plassen
- urineweginfecties
- seksueel overdraagbare aandoeningen

Gedrag van het kind

- drukt benen tegen elkaar bij lopen of oppakken
- afkeer van lichamelijk contact
- maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik

Extra signalen kinderen van 0-4 jaar:

- voedingsproblemen
- Ernstige luierslag
- Extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik

Deze signalenlijst is overgenomen uit de publicatie van het Nederlands Jeugdinstituut: Wolzak, A. (2009, 6e druk). Kindermishandeling : signaleren en handelen. Te bestellen

via www.nji.nl/publicaties.

• •

Bijlage: Signalenlijst 4-12

Deze lijst geeft een overzicht van signalen van kindermishandeling bij kinderen in de leeftijd van 4 - 12 jaar. De signalenlijst is een hulpmiddel om een vermoeden van kindermishandeling te onderbouwen, niet om kindermishandeling te 'bewijzen'. Vrijwel alle genoemde signalen kunnen namelijk een andere oorzaak hebben.

Hoe meer van de genoemde signalen het kind uitzendt, hoe groter de kans dat er sprake is van kindermishandeling. Maar er zijn ook kinderen waaraan niet of nauwelijks valt op te merken dat ze worden mishandeld.

De signalen

Lichamelijk welzijn

- blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden
- groeiachterstand
- te dik
- slecht onderhouden gebit
- regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
- kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan
- oververmoeid
- vaak ziek
- ziektes herstellen slecht
- kind is hongerig
- eetstoornissen
- achterblijvende motoriek
- niet zindelijk op leeftijd dat het hoort

Gedrag van het kind

- timide, depressief
- weinig spontaan
- passief, lusteloos, weinig interesse in spel
- apathisch, toont geen gevoelens of pijn
- in zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
- labiel
- erg nerveus
- hyperactief
- negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst
- negatief lichaamsbeeld
- agressief, vernielzucht
- overmatige masturbatie

Tegenover andere kinderen:

- agressief
- speelt weinig met andere kinderen
- vluchtige vriendschappen (12-18)
- wantrouwend
- niet geliefd bij andere kinderen

Tegenover ouders:

- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders

Tegenover andere volwassenen:

- angst om zich uit te kleden
- angst voor lichamelijk onderzoek
- verstijft bij lichamelijk contact
- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- agressief
- overdreven aanhankelijk
- wantrouwend
- vermijdt oogcontact

Overig:

- plotselinge gedragsverandering
- gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
- slechte leerprestaties
- rondhangen na school
- taal- en spraakstoornissen

Gedrag van de ouder

- onverschillig over het welzijn van het kind
- laat zich regelmatig negatief uit over het kind
- troost het kind niet
- geeft aan het niet meer aan te kunnen
- is verslaafd
- is ernstig (psychisch) ziek
- kleedt het kind te warm of te koud aan
- zegt regelmatig afspraken af
- houdt het kind vaak thuis van school
- heeft irreële verwachtingen van het kind
- zet het kind onder druk om te presteren

Gezinssituatie

- samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
- sociaal isolement

- alleenstaande ouder
- partnermishandeling
- gezin verhuist regelmatig
- slechte algehele hygiëne

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijk welzijn

- verwondingen aan geslachtsorganen
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina of anus
- pijn in bovenbenen
- pijn bij lopen of zitten
- problemen bij plassen
- urineweginfecties
- seksueel overdraagbare aandoeningen

Gedrag van het kind

- drukt benen tegen elkaar bij lopen
- afkeer van lichamelijk contact
- maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- zoekt seksuele toenadering tot volwassenen

Deze signalenlijst is overgenomen uit de publicatie van het Nederlands Jeugdinstituut: Wolzak, A. (2012, 7e druk). *Kindermishandeling: signaleren en handelen*. Te bestellen via <https://www.nji.nl/nl/Kennis/Publicaties>.

Bijlage: Aandachtspunten voor een gesprek met ouders

Het contact of een gesprek met ouders is altijd gekoppeld aan een doel. Bijvoorbeeld informatie verzamelen, delen van zorg over het kind, of ouders motiveren voor hulp. Bepaal voor aanvang van het contact wat je doel is.

Belangstellende vragen

Bij zorg over een kind, kun je een aantal zaken in het gewone contact met ouders navragen. Bijvoorbeeld: Is het kind al naar de dokter geweest? Wat is er gebeurd? Hoe gaat het thuis? Hoe beleeft het kind de geboorte van het broertje? etc. Dit zijn gewone belangstellende vragen, maar ze kunnen wel extra informatie geven waardoor je zorg blijft, groter wordt of verdwijnt. Let ook op de andere gezinsleden. Welk beeld heb je van de andere kinderen in het gezin, de andere ouder?

Zorgen delen

Al je zorg hebt over een kind, bespreek dat dan zo snel mogelijk met ouders. heb je direct contact met ouders, benoem dan wat je ziet. Voorkom dat er een lijst

"onbesproken zorgen" ligt, waardoor ouders zich afvragen waarom zij niet eerder op de hoogte zijn gesteld. Ouders zijn immers de belangrijkste gesprekspartners en informatiebron.

Wanneer je een vermoeden hebt van kindermishandeling kan het heel lastig lijken om met ouders in gesprek te gaan. Toch zal een dergelijk gesprek nodig zijn voor een juiste beeldvorming. In zo'n gesprek kan bijvoorbeeld blijken dat er iets anders aan de hand is. Het kan ook net het duwtje zijn dat ouders nodig hebben om hulp te gaan zoeken en in situaties waarin ouders terughoudend, defensief of agressief reageren, heb je een reden te meer om je ernstige zorgen te maken. Daarnaast is het goed om jezelf de vraag te stellen: Welke ouder vindt het nu vervelend dat iemand oog heeft voor zijn of haar kind? en houdt rekening met het feit dat het kind ook door iemand anders dan de ouders mishandeld kan worden. Probeer met het gesprek met ouders de zorgen die je hebt te delen door naast de ouders te gaan staan in plaats van tegenover de ouder.

Wanneer niet gelijk in gesprek gaan met ouders

Wanneer de veiligheid van het kind in het geding is, wanneer je een ernstige vorm van mishandeling vermoedt, bij dreiging of agressie van ouders, wanneer ouders eerder een gesprek geweigerd hebben, wanneer ouders weigeren de nodige hulp te zoeken of dreigen hun kind van de instelling weg te halen of dreigen het contact te beëindigen, overleg dan de situatie eerst met Veilig Thuis. Afhankelijk van de gegevens informatie of omstandigheden kan met Veilig Thuis nagegaan worden of gespecialiseerde hulpverlening of de politie benaderd dient te worden om een veilige situatie voor een gesprek te creëren.

Vorbereiding van gesprek met ouders

De zorg over het kind kan van dien aard zijn dat een apart oudergesprek nodig is. Bedenk, voordat je hierover een afspraak maakt, samen met de aandachtsfunctionaris kindermishandeling wat het doel is van het gesprek, wie het gesprek met de ouders gaat voeren en wat je aan ouders vertelt als reden voor het gesprek. Bedenk ook of je het wenselijk of noodzakelijk vindt het gesprek samen met een collega te voeren en of het voor je eigen veiligheid nodig is dat een collega op de hoogte is van het gesprek en in de buurt is. Overweeg van te voren ook waar je het gesprek wilt houden, hoe laat, en of er opvang is voor het kind en eventuele andere kinderen. En beslis of je met beide ouders afspreekt of met één ouder? In sommige organisaties kan het, afhankelijk van je professionele verantwoordelijkheid, wenselijk, of afhankelijk van de leeftijd noodzakelijk, zijn om ook het kind voor (een gedeelte van) het gesprek uit te nodigen. Wanneer het om ernstige zorgen gaat, die met ouders besproken moet worden, is het van belang dat de persoon die het gesprek aangaat daarvoor opgeleid is. Bijvoorbeeld een maatschappelijk werker of een beroepskracht die aanvullende training op het gebied van gespreksvaardigheden heeft gevolgd. Voor vragen of meedenken over de voorbereiding of uitvoering van het gesprek, kun je een ervaren collega raadplegen of advies of consult vragen bij Veilig Thuis.

In gesprek met ouders

Besprek in het gesprek met ouders in ieder geval de zorg die je hebt over het kind. Vertel feitelijk wat de zorgen zijn en vraag na of ouders deze zorg herkennen. Vertel ook wat goed gaat met het kind. Houd bij het delen van de zorg rekening met mogelijke reacties van schrik, boosheid of verdriet en wees je ervan bewust dat dit doorgaans normale reacties zijn op een vervelende boodschap. Het is niet makkelijk voor ouders om te horen dat het op sommige gebieden niet goed gaat met hun kind. Voor sommige

ouders is het gesprek een opluchting, omdat ze zich erkend voelen in de eigen zorg over hun kind. Kijk tijdens het gesprek wat het verhaal bij ouders losmaakt, hoe ze reageren, of ouders al hulp krijgen en wat er kan gebeuren om de zorg te verminderen. Ga na wat de eigen mogelijkheden voor hulp zijn binnen het sociale netwerk van het gezin, bijvoorbeeld om het gezin te ontlasten. Ouders hebben vaak tijd nodig om over de geuite zorgen na te denken. Het kan zijn dat één gesprek niet voldoende is en dat het belangrijk is met ouders een vervolgafspraken te maken, om te bespreken of de zorgelijke situatie inderdaad verandert. Bepaal van tevoren welke hulp je als organisatie aan ouders biedt en voor welke hulp andere instanties zijn. Ga na of de andere instantie een wachtlijst heeft voor de gewenste hulp in deze specifieke situatie. Bereid zo nodig ouders voor op de mogelijkheid van een wachtlijst en overleg hoe deze periode te overbruggen.

Wanneer ouders weigeren de nodige hulp te zoeken voor hun kind of wanneer ze dreigen hun kind van de instelling weg te halen of bij de instelling weg te gaan, overleg dan de situatie met Veilig Thuis. In sommige situaties zijn ouders wel bereid tot hulp maar kan toch in overleg met het Veilig Thuis gekozen worden voor een melding bij Veilig Thuis, omdat de aard van de problematiek daarnaar vraagt. Bijvoorbeeld bij duidelijke vormen van kindermishandeling, of, omdat onderzoek naar de oorzaken en risicofactoren nodig is.

Tips voor het gesprek met ouders

- Maak het doel van het gesprek duidelijk
- Omschrijf bij het delen van zorgen concreet wat je zorg is zonder het woord kindermishandeling te gebruiken
- Vertel de ouders wat er feitelijk is opgevallen aan het kind
- Geef ook aan wat wel goed gaat met het kind
- Vraag hoe ouders het kind thuis beleven
- Vraag of ouders de genoemde concrete waarnemingen herkennen en hoe ze deze verklaren
- Respecteer de (ervarings-) deskundigheid van ouders m.b.t. hun kind
- Spreek de ouders aan op hun verantwoordelijkheid als opvoeder
- Nodig de ouders uit om te praten door open vragen te stellen (wie, wat, waar, hoe, wanneer)
- Praat vanuit jezelf (ik zie dat..)
- Wees eerlijk en open, pas op voor vrijblijvendheid
- Vraag hoe ouders de geuite zorgen beleven
- Leg afspraken en besluiten na afloop van het gesprek kort en zakelijk vast en geef de ouders een kopie
- Kies in het gesprek die invalshoek die aansluit bij de specifieke cultuur en gewoonten van een gezin
- Laat een kind niet tolken voor zijn ouders
- Doe geen toezeggingen die je niet waar kunt maken
- Ga na of er al hulp in het gezin is
- Als ouders zich dreigend uitlaten (wat uitzonderlijk is), benoem dat de ouder dreigt en stop het gesprek
- Wanneer de ouders helemaal opgaan in hun eigen emoties, haal de ouder dan terug naar het hier en nu, bijvoorbeeld door te vragen of er nog geld in de parkeermeter moet, of suiker of melk in de koffie.
- Wanneer je met ouders jouw zorgen over hun kind wilt bespreken, kun je gebruik maken van "hulpzinnen". Hierna volgen enkele voorbeelden

Inleidende zinnen:

- Ik wil met u praten over de verandering in het gedrag van uw kind
- Ik maak mij zorgen over uw kind, omdat....
- Er is een verandering ontstaan in de groep, siendsdien is uw kind....

De werkelijke boodschap:

venuit het benoemen van feiten, kan die als volgt luiden:

- Mij valt op..., het lijkt of....
- Ik merk, ik hoor, ik zie, ik denk....
- Uw kind is de laatste tijd wat stiller (ongeconcentreerder, rumoeriger, drukker, afwezig, verdrietiger, boos, geheimzinniger) en daar maak ik me zorgen over
- Uw kind heeft de laatste tijd wat moeite met andere kinderen, mij valt op....
- Uw kind is de laatste tijd zo afhankelijk en vraagt veel aandacht (heeft moeite met de regels) hoe ervaart u dat zelf? .... weet u misschien wat de oorzaak hiervan kan zijn?
- Is er iets gaande in de omgeving van uw kind (vriendjes, op straat, familie)
- Het lijkt of uw kind gepest wordt (of uitgescholden/ bang/ straf krijgt/ klem zit/ gedwongen wordt/ niet gelukkig is) en daar last van heeft , wat merkt u daarvan?

Het vervolg

- Ik wil graag nog eens met u praten om te kijken of er verandering in het gedrag van uw kind heeft plaatsgevonden.

tot slot

- Vraag Veilig Thuis of andere betrokken instellingen om advies of ondersteuning voor gesprekvoering met ouders
- kijk of een collega met jou het gesprek wil oefenen

Bijlage: Formulier vermoedens kindermishandeling

Notitie vermoeden kindermishandeling

Datum:

Betreft welk kind:

Geboorte datum:

Vader+ nummer:

Moeder+ nummer:

Stiefvader+nummer:

Stiefmoeder+ nummer:

Gesignaleerd probleem:

Data contacten en met wie:

Zichtbare schade(blauwe plekken o.i.d.):

Onzichtbare schade (gedragsverandering):

Gemaakt afspraken intern:

Foto (bijv. als iemand een bedreiging is voor het kind):

Bijlage: plan van aanpak

Naam:	Geboorte datum:
Ingevuld door:	
Datum:	Periode:
Wat is er gesignaleerd?	
Welbevinden:	

Betrokkenheid:

Ontwikkelingsgebieden:

.....:

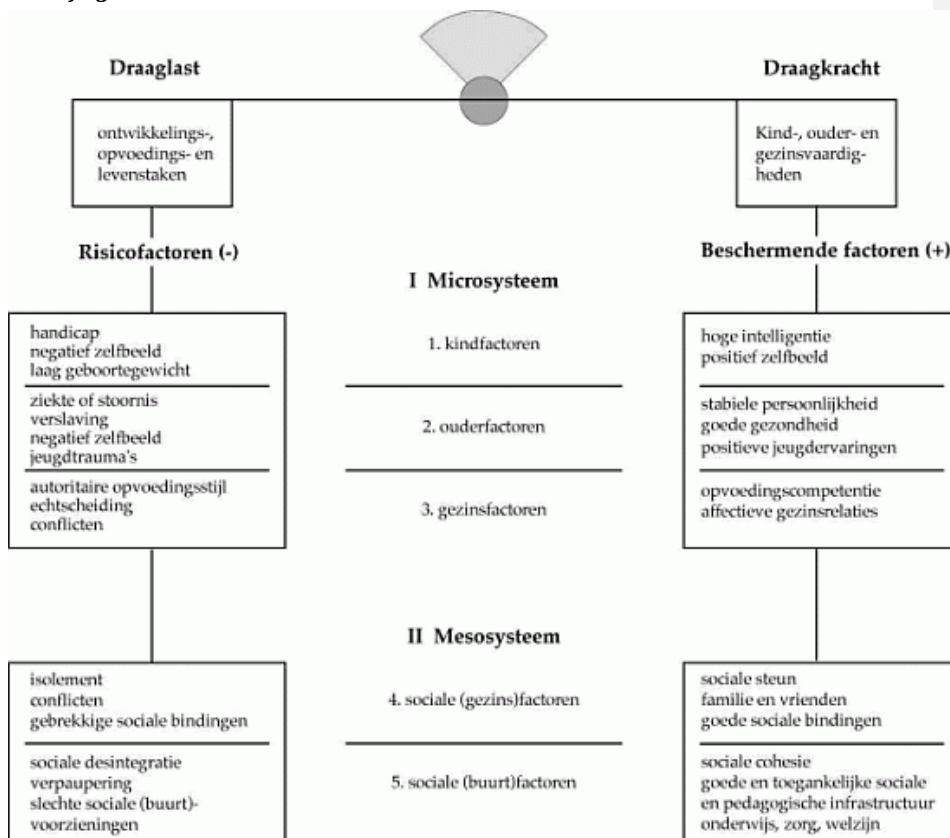
.....:

.....:

Waar heeft het kind behoefte aan?	Wat gaan we doen?		Aandachtspunten/ doel
Vervolgacties intern			Vervolgacties derden

Evaluatie van het plan van aanpak	Vervolgaanpak		Vervolgaanpak
Datum: Met wie:			Datum: Met wie: Afluit datum:

Bijlage: balansmodel

stap 0: Je intuïtie en onderbuikgevoel (mentor of pm-er):
observeren, overleggen, formulier invullen.

Stap 1 : In kaart brengen van signalen (mentor): Bij stap 1
schrijf je alleen feitelijk gedrag op: Wat zie je? Wat hoor je?
Wat ruik je? Wat is de frequentie van het probleem?

Stap 2: Overleggen met collega's of/en raadpleeg Veilig Thuis
(mentor, team en functionaris kindermishandeling):
Collega's inlichten, inzicht geven in het dossier, informatie en
advies inwinnen bij veilig thuis, cb, jeugdzorg,
maatschappelijk werk.

Stap 3: Gesprek met de ouder(s) (mentor + leidinggevende/functionaris kindermishandeling): Wanneer er nog geen positieve verandering in de situatie is nodigen we de ouders uit voor een gesprek.

Stap 4: Wegen aard en ernst met behulp van afwegingskader en bij twijfel altijd contact Veilig Thuis (mentor en functionaris kindermishandeling): Je weegt de signalen op basis van het afwegingskader. Je beantwoordt de twee vragen: is melden noodzakelijk? En vervolgens: is hulp bieden en/of organiseren voor de ouders en het kind/de kinderen ook mogelijk?

Stap 5: Beslissen (functionaris kindermishandeling): Je maakt de beslissing of melden bij Veilig Thuis noodzakelijk is en/of dat hulpverlening kan worden georganiseerd. Deze beslissing leg je vast in het dossier van het kind/de kinderen.

NB. 1. Voor elke stap is een uitgebreide uitleg te vinden in de meldcode kindermishandeling.

NB. 2. Wij hebben een geheimhoudingsplicht en zorgen voor een discrete verwerking van deze gegevens. Ouders krijgen bij het verlaten van de opvang (bij 4 jaar) het dossier mee. Zij tekenen hiervoor. Er blijft geen kopie achter op de locatie. Met toestemming van de ouders dragen wij wel over aan de school. Ouders tekenen voor deze toestemming in het intake formulier bij de start van de opvang.

Bijlage: Sociale Kaart

Organisatie : Politie alarmnummer (bij noodsituaties)
Telefoonnummer: 112

Organisatie : Crisisdienst Jeugd (bij noodsituaties)
Telefoonnummer: ~~088-9955599~~

Organisatie : Veilig Thuis (in regio)
Contactpersoon :
Adres : Eusebiusbuitensingel 20, 6828 HV Arnhem
Telefoonnummer: 0800-2000
E-mailadres :

Organisatie : Algemeen Maatschappelijk Werk (in regio)
Contactpersoon :

heeft verwijderd: ??

Adres : Brinklaan 268, 7311 JD Apeldoorn
Telefoonnummer: 088-7846464
E-mailadres :

Organisatie : Jeugdbescherming

Contactpersoon :
Adres : Prins Willem-Alexanderln 201, 7311ST, **Apeldoorn**
Telefoonnummer: 055-5261500
E-mailadres :

Organisatie : GGD (in regio)

Contactpersoon :
Adres : Rijksstraatweg 65 Warnsveld
Telefoonnummer: 088-4433000
E-mailadres : ggd@ggdnog.nl

Organisatie : Jeugdgezondheidszorg (in regio)

Contactpersoon :
Adres :
Telefoonnummer: 055-3578875
E-mailadres : info@cjgapeldoorn.nl

Organisatie : Vertrouwensinspecteur

Contactpersoon :
Adres :
Telefoonnummer: 0900 3331333
E-mailadres :

- Leontien (nr bekend bij personeel)
- Raymond (nr bekend bij personeel)
- ~~Annemieke~~ (nr bekend bij personeel)
- [Eline \(nr bekend bij personeel\)](#)
- Vertrouwensinspecteur